

Geïntegreerde aanpak: milieu en arbo gaan hand in hand

SCHERP BLIJVEN DANKZIJ CERTIFICATIE

Uit recente onderzoeken onder certificaathouders blijkt dat de toegevoegde waarde van ISO 14001 en OHSAS 18001 groot is. Met gecertificeerde managementsystemen op het vlak van milieu en arbo zijn bedrijven in staat structuur te geven aan hun ambities, als onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Eind juni werd Stafier het 2000ste bedrijf met een bij SCCM geregistreerd ISO 14001-certificaat. Het bedrijf wil haar milieumanagementsysteem op termijn integreren met het gelijktijdig OHSAS 18001-gecertificeerde arbomanagementsysteem. Wat begon als een vraag uit de markt, heeft geresulteerd in een breed bewustzijn van milieu- en arbo-aspecten dat diep in de hele organisatie van het metaalbedrijf is verankerd.

Door Pieter van den Brand

Standaard op het dak geschroefde zonnepanelen maken steeds vaker plaats voor harmonieus in het dak verwerkte zonnepanelen. Wie zo'n gebouwgeïntegreerd zonnepaneel maakt, maakt grote kans dat de 'solar tiles' door Stafier zijn gemaakt. Vele duizenden 'onzichtbare zonnepanelen' van het bedrijf uit Zevenaar vonden inmiddels hun weg naar daken binnen en buiten

Europa. Het meer dan vijftig jaar oude familiebedrijf bedient tal van industriesectoren. De bakstenen en dakpannen uit de keramische industrie liggen te drogen op

van een energierijke 'zonne-dakpan'. In juli jl. won Stafier de prestigieuze internationale Red Dot designprijs voor het systeem.

**'WE WILLEN ECHTER NIET AAN DE ZIJLIJN
BLIJVEN STAAN BIJ EEN BELANGRIJK ONDERWERP ALS
DUURZAAM ONDERNEMEN'**

greerd zonnedak ziet, maakt grote kans dat de 'solar tiles' door Stafier zijn gemaakt. Vele duizenden 'onzichtbare zonnepanelen' van het bedrijf uit Zevenaar vonden inmiddels hun weg naar daken binnen en buiten

metalen platen van Stafier. De kazen in de kaasfabriek rijpen op aluminium trays van het bedrijf. Begin 2000 kwam daar het 'onzichtbare zonnepaneel' bij. Voor een dertigtal typen dakpan is er nu het alternatief

De stappen van Stafier (www.stafier.com) op de markt voor zonne-energie gingen vergezeld van de vraag van klanten of het bedrijf de eigen milieuprestaties hard kon maken met een ISO 14001-certificaat. Geen gemakkelijke vraag. 'Ik geef toe dat we er enige tijd over hebben nagedacht', vertelt directeur Adriaan Harthoorn, 'voordat we tot certificering over zijn gegaan. Een dergelijk traject betekent nogal wat voor een klein bedrijf. We willen echter niet aan de zijlijn blijven staan bij een belangrijk

DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN ISO 14001

SCCM voerde ter gelegenheid van het 2000ste certificaat een onderzoek uit naar de toegevoegde waarde van ISO 14001. Volgens de enquête, die door 551 certificaathouders werd ingevuld, willen bedrijven hun milieuprestaties verbeteren, zoeken ze een onderscheidende profilering in de markt en zien ze ISO 14001 als het onmisbare borgingsgereedschap om de milieurisico's te beheersen en aan te tonen dat ze aan de wet- en regelgeving voldoen.

De belangrijkste aanleidingen om met de invoering van ISO 14001 te beginnen is allereerst de clientèle die het certificaat bij tenders en aanbestedingen eist (46%) en als tweede de eigen wens van bedrijven om het milieu te sparen en duurzaam te opereren (17%). De verdere resultaten die door certificatie gerealiseerd worden, zijn kostenbesparingen, een verbeterde relatie met opdrachtgevers en bevoegd

gezag en het beschikken over een structuur die ook de basis is voor MVO en andere managementsystemen. Bijna negentig procent van de ondervraagde bedrijven vindt het ISO 14001-certificaat belangrijk in het licht van MVO. Volgens organisaties die al langer gecertificeerd zijn, is certificatie de voorwaarde om het milieumanagementsysteem op den duur niet te laten versloffen. Het SCCM-onderzoek geeft een beeld van de relatie tussen bedrijf en bevoegd gezag. Iets meer dan een derde van de bedrijven zegt dat toezichthouders gebruik maken van de aanwezigheid van een milieumanagementsysteem. Bijna de helft van de bedrijven geeft aan het belangrijk te vinden dat het bevoegd gezag daarin ook het ISO 14001-certificaat betreft, wat overigens in de praktijk regelmatig gebeurt. In menig milieuvergunning wordt expliciet certificering geëist.

Eind juni jl. werd metaalbedrijf Stafier het 2000ste bedrijf met een bij SCCM geregistreerd ISO 14001-certificaat. Fotografie: Roos Koole, Den Haag.

onderwerp als duurzaam ondernemen. Maatschappelijke betrokkenheid past bij een familiebedrijf als het onze.'

Stafier hield zich tot dat moment wel bezig met milieuzorg, maar niet gestructureerd. In acht maanden tijd werd naast het meer dan tien jaar oude systeem voor kwaliteitsmanagement (ISO 9001, in totaal zo'n elfduizend gecertificeerde bedrijven in ons land) een zelfde structuur neergezet voor milieu- en arbomanagement. In juni jl. reikte een bij SCCM aangesloten certificatie-instelling het ISO 14001- en OHSAS 18001-certificaat uit.

'Milieu en arbo gaan hand in hand. Daarom hebben we er gelijktijdig OHSAS bijgedaan', zegt Harthoorn. Stafier is daarmee een van de weinige bedrijven in de dertienduizend ondernemingen tellende metaalsector met beide certificaten. 'We hebben gekozen voor een pragmatische benadering die past bij een MKB-bedrijf. De systemen zijn lean en compact opgezet. Het is geen dik boek. De doelen staan op papier, met een minimum aan schriftelijke procedures. Want we willen de kracht, de flexibiliteit en ook de creativiteit

binnen onze organisatie zo goed mogelijk benutten.'

BEWUST KIJKEN

De milieurisico's zitten bij Stafier niet zozeer in de producten als wel in de activiteiten, zoals het lassen en stansen. De lasrook wordt afgezogen en gefilterd via een ringleiding aan het plafond van de fabriekshal. Voor het stansen gebruikt men

een milieuvriendelijke vloeistof. Ook is er een gesloten circuit waarin het koelwater voor de lasmachines wordt gerecycled. Met het ISO 14001-proces is dat recycling-procédé uitgebreid.

Harthoorn: 'Nu ons bedrijf gestructureerd aan milieu- en arbomanagement doet, ontdekken we zaken die we anders niet ontdekt hadden. We zijn heel bewust naar ons productieproces gaan kijken.' Een be-

Een gebouwgeïntegreerd zonnedak is een van de innovatieve producten van Stafier. Fotografie: Stafier Holland.

langrijke vraag was hoe het personeel van het MKB-bedrijf tegen het opzetten van een gestructureerd systeem voor milieu- en arbomanagement aan zou kijken.

‘Tot onze vreugde zag ik dat een groot aantal medewerkers bereid was actief mee te doen. Als directeur koos ik voor vertrouwen, niet voor controle. De ervaring leert dat dit succesvol was. Beide certificaten verhogen de zichtbaarheid van ons bedrijf, ook internationaal. Iedereen weet nu dat we serieus met het milieu en arbo bezig zijn.’

Peter Goes deed de audits bij Stafier: ‘Wat mij aangenaam trof bij het bedrijf was dat milieu en arbo voor veel medewerkers een normaal onderdeel van het werk was. Medewerkers hielden al rekening met deze aspecten, voordat ze formeel geïdentificeerd waren. Al vanaf 2003 werden de duurzaamheidsaspecten van materiaalkeuzen onderzocht en werd onderzoek uitgevoerd naar de invloed van het ontwerp op energiegebruik en geluidsoverlast in de gebruiksfase.’ Als auditor voelde Goes hoeveel energie er bij Stafier in de certificatie van beide managementsystemen werd gestoken en hoe terecht trots men was op wat er werd bereikt met deze systemen. Voor zowel ISO 14001 als OHSAS 18001 geldt dat betrokkenheid van het management een wezenlijk onderdeel is. ‘Met integratie bereik je dat de directie milieu- en arbo-aspecten efficiënter en met meer oog voor inhoudelijke, organisatorische en financiële samenhang benadert. Dat werkt in de hele bedrijfsvoering door. In mijn beleving geldt voor alle managementsystemen dat het inrichten en invoeren ervan niet alleen hard werken be-

De kazen in de kaasfabriek rijpen op aluminium trays, geproduceerd door Stafier. Fotografie: Stafier Holland.

bedrijven in ons land met een OHSAS 18001-gecertificeerd arbomanagementsysteem. Driekwart daarvan, weet directeur Frans Stuyt van SCCM, heeft zowel een ISO 14001- als OHSAS 18001-certificaat en beide managementsystemen op enigerlei wijze geïntegreerd. SCCM staat voor de Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen. SCCM, waarin overheid, bedrijfsleven en certificatie-instellingen participeren, beheert de certificatieschema's van ISO 14001 en OHSAS 18001 in ons land. ‘Integratie krijgt gestalte op verschillende niveaus’, vertelt Stuyt. ‘Audits en management reviews worden bijvoorbeeld vaak gecombineerd. Of beide thema's komen in één beleidsverklaring van het bedrijf terecht. De integratie gaat verder wanneer er ook een geïntegreerde inventarisatie en evaluatie van risico's op milieu- en arbogebied is.’

De behoefte om managementsystemen geïntegreerd toe passen is groot, bevestigt

Deze integratie is onontbeerlijk. Juist het management neemt strategische beslissingen die ruimte bieden om verbeteringen op het vlak van milieu en arbo door te voeren.’ Hortensius heeft meegeschreven aan de kerntekst van de nieuwe generatie ISO-managementsystemnormen voor kwaliteit (ISO 9001) en milieu (ISO 14001) die in 2015 verschijnt. ‘In de nieuwe normen willen we de integratie van milieu en kwaliteit en alle andere managementaspecten gemakkelijker maken. Zo komt er meer eenduidigheid in formuleringen en worden de stappen in de plan-do-check-act-cyclus op vergelijkbaardere wijze beschreven. Omdat OHSAS 18001 tot een ISO-norm wordt omgevormd, zal ook arbo en veiligheid in die verbeterde aanpak van integratie worden opgenomen.’

EXTERNE DESKUNDIGEN

Naar de nieuwe ISO-normen voor kwaliteit en milieu wordt met argusogen uitgekeken. Voor veel bedrijven vormen ze de basis voor de bedrijfsvoering op deze twee aspecten. ‘Voor gebruikers is het van belang dat de nieuwe generatie ISO-normen toegevoegde waarde bieden. De toegevoegde waarde van certificatie voor bedrijven schuilt volgens Hortensius van NEN onder meer in de audits door externe deskundigen. ‘Een bedrijf verwacht een zak vol goede aanbevelingen. De externe auditor heeft een frisse blik en bezit daarnaast veel kennis van andere bedrijven. Bedrijven verwachten dus veel van audits. Het lastige is daarbij wel dat de onafhankelijkheid van de auditor het geven van advies in de weg kan staan.’

SCCM voerde onlangs twee aparte onderzoeken uit naar de toegevoegde waarde

‘CERTIFICATIE ONTPOPT ZICH ALS PASPOORT TOT DE MARKT’

tekent, maar ook best wel een beetje leuk mag zijn. Ontdekken van en vormgeven aan ontwikkelingen is niet het feestje van de milieu- of arbo-coördinator, maar van alle betrokken medewerkers. En het introduceert een dynamiek die je gelukkig vaak in financiële resultaten terugvindt.’

BEIDE SYSTEMEN GEÏNTEGREERD

Op dit moment zijn er zo'n driehonderd

Dick Hortensius van NEN. Een volgende ontwikkeling, voorziet de senior Standardization Consultant Management Systems, is dat de integratie van milieu en arbo van operationeel niveau naar het hoogste managementniveau wordt getild. ‘We zien dat milieu- en arbomanagementsystemen onderdeel worden van het overkoepelend managementsysteem’, signaleert Hortensius. ‘AkzoNobel is daar een voorbeeld van.

van ISO 14001 en van OHSAS 18001 (zie beide kaders). Stuyt: 'Uit ons onderzoek blijkt dat bedrijven verwachten met ISO 14001-certificatie tot goede milieuprestaties te komen. Het gemiddelde rapportcijfer van 7,5 voor de tevredenheid over het certificatieproces is erg hoog. Bijna de helft geeft aan dat het invoeren van ISO 14001 het inzicht in mogelijke milieuverbeteringen sterk heeft verbeterd. De andere helft spreekt van een zekere mate van verbetering. Bij bedrijven die OHSAS 18001-gecertificeerd zijn, weten we uit het andere onderzoek, valt die score met tachtig procent nog hoger uit. Dat is logisch, want deze jongere norm trekt allereerst de gemotiveerde koplopers die spontaan met deze norm aan de slag gaan om grip te krijgen op arbo en veiligheid. OHSAS-certificatie houdt ons bedrijf scherp, stelt driekwart van de ondervraagden.' Door met OHSAS aan de slag te gaan, krijgt een bedrijf ook veel meer inzicht in waar de risico's zijn, aldus het onderzoek. Zo zijn de uitkomsten van de registratie van ongevallen zonder verzuim vaak een eyeopener.

HARDE INKOOPEIS

Er is nog een goede reden om tot certificering over te gaan, aldus het SCCM-onderzoek: de klanten vragen erom. Van wens wordt ISO 14001-certificering van leveranciers steeds vaker een harde inkooppeis. 'De afgelopen jaren is sprake van een heuse kanteling. Certificatie doe je niet langer voor een goede relatie met de overheid als bevoegd gezag, maar omdat je klanten erom vragen. Certificatie ontpopt zich als paspoort tot de markt', concludeert Hortensius van NEN. Stuyt merkt

Fotografie: Roos Koole, Den Haag.

daarbij op: 'Uit ons onderzoek komt naar voren dat, ook al is de wens van klanten de belangrijkste aanleiding om ISO 14001 in te voeren, bedrijven daarmee ook starten omdat ze zelf hun milieuprestaties willen verbeteren en het belangrijk vinden maatschappelijk verantwoord te ondernemen.'

Juist omdat bedrijven zelf werk maken van ISO 14001 door er steeds vaker om te vragen, is volgens Stuyt een sneeuwbaaleffect

ontstaan. De interesse schrijft de SCCM-directeur toe aan de sterke aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). ISO 14001 stelt bedrijven in staat dit onderwerp concreet in te vullen. Van de drie P's is de P van 'Planet' daarmee gedekt. Wat Hortensius van NEN kan beamen: 'Managementsystemen stellen bedrijven in staat ketenverantwoordelijkheid in te vullen, wat een belangrijk onderdeel van MVO is. Deze invalshoek komt overigens nadrukkelijk aan bod in de nieuwe ISO-normen, die meer aandacht besteden aan de waardeketen en het identificeren van wensen van stakeholders.'

Stafier-auditor Goes vult aan: 'MVO start met het in kaart brengen van belanghebbenden en hun verwachtingen. Wat kunnen die meer verlangen dan voldoen aan wet- en regelgeving, anticiperen op ontwikkelingen en bekend zijn met de milieuaspecten van een bedrijf? ISO 14001 is een van de hoekstenen van MVO.' Volgens Hortensius is dat op OHSAS 18001 net zo van toepassing. 'Stakeholders van het bedrijf tref je ook intern aan, namelijk het eigen personeel. Bij de P van 'People' gaat het ook om arbo en veiligheid. Dat zijn onderwerpen die je met OHSAS 18001 kunt managen. Ook deze norm kun je daarom beschouwen als een bouwsteen voor MVO.'

Meer informatie

SCCM – Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen www.sccm.nl en 2000.sccm.nl (over het 2000ste ISO 14001-certificaat)
Beide onderzoeken zijn te downloaden via www.sccm.nl/projectenonderzoeken.

DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN OHSAS 18001

Eerder in juni hield SCCM een enquête onder 147 houders van het OHSAS 18001-certificaat. De belangrijkste reden voor deze totale groep van bedrijven om deze norm in te voeren is de eigen behoefte om de prestaties op het vlak van arbo en veiligheid te verbeteren. Onder de industriële bedrijven in het onderzoek voert bijna de helft die wens als reden aan. Dat klanten erom vragen speelt ook mee, in het bijzonder bij de bedrijven die actief zijn in de bouw/onderhoud. Voor deze bedrijven is OHSAS 18001 het alternatief voor het VCA-certificaat (Veiligheids Checklist Aannemers), dat voor hen te weinig uitdagend of te rigide is. De ondervraagde bedrijven stellen klip-en-klaar dat ze de vruchten plukken van de norm die tot betere arbo- en veiligheidsprestaties leidt.

Ze hebben een beter inzicht in arbo- en veiligheidsrisico's en het aantal ongevallen met verzuim is met circa een derde omlaag gebracht. 'Wat we bovendien zien', verwoordt Stuyt een opvallende conclusie uit het SCCM-onderzoek, 'is dat certificaathouders dankzij OHSAS 18001 worden aangezet tot het aanpassen van de wettelijk verplichte RI&E (risico-inventarisatie en -evaluatie, red.). Als een RI&E kwalitatief onder de maat is, gaat een auditor daar niet mee akkoord. De invoering van OHSAS 18001 heeft dus een positief effect op de kwaliteit van RI&E's. Een derde van de ondervraagde certificaathouders geeft aan hun RI&E aanzienlijk te hebben aangevuld of zelfs geheel te hebben vernieuwd. Een ander derde deel heeft de RI&E op een beperkt aantal punten verbeterd.'